

bokselskap.no/Bergen Offentlige Bibliotek, 2015

Nordahl Grieg: *Løse dikt (1917–1943)*

Teksten i bokselskap.no følger *Samlede dikt*, 2002 (Gyldendal, Oslo), digitalisert av Bergen Offentlige Bibliotek som en del av prosjektet [Ånd eies av alle – Nordahl Grieg digitalisert](#).

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Nordahl Grieg

Løse dikt

(1917–1943)

bokselskap.no/Bergen Offentlige Bibliotek

2015

I

[Høst](#)

[Vort Sprog](#)

[Længslernes sang](#)

[Slaget ved Lützen](#)

[En digter](#)

[Silhouetter](#)

[Middelalder](#)

[Selvbiografi](#)

[Vor Klasse](#)

[Hilsen](#)

[Lillemor og jeg](#)

[Bjørnsonforbundet](#)

[Den sidste kveld – –](#)

[Til overlærer Brun](#)

[Allikevel](#)

[Paa lazarettet](#)

[Høstkveld](#)
[Skriftermaalet](#)
[L'angelus](#)
[Mot kveld](#)
[Vaar på Hop](#)
[Mens vi skriver](#)
[Heidenröslein](#)
[Romantik](#)
[Après nous](#)
[Fra vaar til høst](#)
[Fjeldet](#)

II

[Trætten](#)
[Til Christian Sinding på hans 75 års dag](#)
[Det mot som er barmhjertighet](#)
[Til Nordens ungdom](#)
[Paa Tingvellir](#)
[Sjøfolk](#)

DEL I

Høst

Jeg sitter ved ruten og ut jeg ser
paa vindenes vilde jagen
som bøier og knuger de vældigste trær,
paa marken som falmer nu mer og mer,
paa himlen som knugende blygraa er,
paa hele det triste, det haabløse veir.
Det er høst. Og det merkes paa dagen.

Jeg prøver saa smaadt, jeg, – at følge med

fra bladene rives fra kvisten. –
Endel daler sagte paa markene ned –.
Se der! Et gulnende blad fandt fred,
i et falmet og avblomstret rosenbed. –
– Men resten! hei! hvor de hvirvles avsted.
Det ser ut som de leker sidsten.

Den solrike sommer forstaar jeg bedst,
jeg har sagt det, aa tusinde gange.
Og nu er den borte. Som solen i vest.
– Og jeg grøsser for høsten den ubudne gjæst
som røver fra somren den sidst rest
der han kommer med løvfald og graaveir og blæst
med alle hans vilde sange. –

(Hugin, 15. september 1917)

Vort sprog

Frem med maalet! er parolen
som den lyder i vor tid;
maalet faar forpeste skolen,
skape ufred eller strid.
Dette ja – er den foræring
Aasen gav i sine aar:
«Trønder staar mot agdeværing,
Østland nu mot Vestland staar.
Borgerkrig i aandens riger!»
– Var det dette Aasen bød?
Nogen seirer – andre viger
det er kamp paa liv og død.
Andre ting man vender ryggen

under kampens vilde ras
landet ligger just i skyggen
av en nutids «Nicolas».-

Vi maa si det – skjønt det svier;
«Maalet vokser nu seg rak!»
Hvorfor? – Jo de andre siger
landsungdommen, den staar bak.
Hvad er *det* som ungdom lokker,
som for maalet veien baner,
det som riksmåalsmuren rokker,
det som landsungdommen flokker
under Aasens, Vinjes faner?

– Dette «Sesam luk dig op!»
som har langsomt aapnet laasen.

Mon om det er gamle Aasen
eller den heimbygde mjød
som hr. Hovden flittig skjænker?

– Eller idealets glød? –
– Nei saamænd de fleste tænker

dette skyldes ungdomslag
hvor man «Leiker», hvor man «gafler»
i sig smørrebrød og lækre vafler.
– Alt for maalets skjønnne sak! –

Vafler kunde man behøve
netup nu i riksmåalsleiren.
Folk er blit saa slappe – sløve.
Mer end uviss synes seiren.

— — —

paa de farefulde tog,
Ibsens, Bjørnsons, Kiellands skrifter
alle kjendt paa dette sprog!

Derfor har det dype røtter
derfor skal det aldrig glemmes
ikke trampes under føtter
men i folkesindet gjemmes,
det som rike frugter bar.

Det er riksmaalssakens kjerne
dette sproget vort at verne.
Modersmaal «et hellig ord»
lærte vi av far og mor.
Endnu har det rot i nord!

(Hugin, 29. september
1917)

Længslernes sang

Jeg sitter og ser ved min rute,
paa høstens herjende gang. –
Mens regnbyger driver derute
jeg digter en længslernes sang.

Det er de forslitte strenges
spinkle og sprukne lyd:
Sangen om den som længes
mot solskinnet længere syd.

Sangen om evig sommer,
om himlen som altid er blaa
og høsten som aldrig kommer

knugende tung og graa.

Sangen om vuggende pinjer
den lunkne og kjølige vind,
landet med solfyldte linjer,
landet med solfyldte sind.

— — —

Høstens knugende arme,
gjør alting saa trist og saa graatt,
dernede er mildhet og varme
i solskinnets eventyrslot.

Aa, den som sit seil kunde heise,
fra høstmørkets triste strand,
og sydover – sydover reise
mot længslernes fjerne land!

(Hugin, 27. oktober 1917)

Slaget ved Lützen

I

Den ligger på sletten og knæler
i morgenens gulbleke skjær,
snekongens haanede hær,
mens tankerne vaakner og dvæler
hos landet, som er dem saa kjær,
landet med fjelde og daler,
hvor faren og moren bor
i fjeldbygden oppe i nord.
Og minderne dæmrer og taler

de kjendte, vemodige ord.

Heien! de ensomme flyver
oppe ved viddernes brem,
der hadde mange sitt hjem,
men og til de livlige byer
bæres tankernes hærske frem.

— — —

De ligger der side om side —
en junker ved husmannens søn;
ti alle er like i bøn.

Ei forskjell! Og det er paa tide
saa nær ved kanonernes drøn.

De ligger paa Tysklands sletter,
de motige mænd fra nord,
og ber de enfoldige ord,
mens taaken i flaker letter
fra Lützens fuktige jord.

II

— Kongen langs hæren rider —
Likesom livsmot han saar, —
ti hvor han langs rækkerne skrider,
er det som solstreif naar —

I svenskernes trofaste hjerter
har heltekongen slaat rot —
Han tænder de haabets kjerter,
han vækker det slumrende mot.

— — —

— — —

Hei! nu lyder parolen:
Fremad for konge og hjem!
Kyrasserne glimter i solen,
som bak disige slør titter frem.

Og fremad svenskerne stormer;
det glimter i svingende staa! —
Knus disse stridige ormer!
gaa frem mot det lysende maal.

Og tyskerne viker og viker,
langsomt, i seighet, i trods.
Saa mangen en fiendtlig kriger,
blir opslukt av svenskernes foss.

Uendelig litet formaar den,
Wallensteins prøvede hær.
Og langsomt tilbake gaar den

— — —

Og seieren svenskernes er?

III

Wallenstein sitter og tænker —
med haanden fast under kind.
Og tvilen sniker seg ind,
hvor haapløsheten sig sænker
som tasmørke over hans sind.

Mens svenskerne kjæmper derute
i morgenens svindende dis
og vinder paa vanlig vis —

lider hans planers skute
et ynkelig storm-forlis.

Hans stortænkte plan er brusten;
planen om keiserens land
er drevet mot drømmenes strand.
Og derfor sitter han gusten,
den slagne, men trodsige mand.

En eneste dag har veltet
den mur som urokkelig stod,
og muren er sunken i blod –
Og Wallenstein sitter i teltet
og ser paa sin ungdoms flod –
– – –

Da lyder en hvirvlen av trommer,
en seiersæl, ør musik!
Da vækkes hans sløvede blik.
Der jubles: Pappenheim kommer!!
Hans planer holdt likevel stik.

IV

Krigerne skimter
bak krattets løv
hvor vaabnene glimter
bak skyer av støv,
det luer i pansernes
staalblanke flader,
det glimter i lansernes
snor-rette rader,
det er som det fosser

av jernklædte mænd,
og svenskernes «gosser»
blir bleke igjen.

V

Der traver en tilredt og blodig hest,
langs den svenske hær
den løper fortumlet i øst og vest
og øinene flakker og ber – – –

Det er deres konges præktige dyr,
som traver avsted – – –
og rytteren ligger paa Lützens myr,
blandt slagets blodige sæd.

De svensker, de ser den blodige hest
gaa langs den trætte rad – – –
De samler av kræfter den sidste rest,
de er fyldt av et rasende had.

De svensker, de styrter nu atter frem
med hevnløstens sviende glød,
de slaas ikke længer for land og for hjem,
men at hevne han som er død.

Og førend dagen tilhvile er gaat
paa Lützens blodige myr – – –
er slaget avgjort. Tyskerne slaat
og Wallenstein sydover flyr. – – –

(Hugin, 27. oktober 1917)

En digter

Han gik og tutlet derhjemme,
forunderlig syk og saar, –
og fremsa med bevende stemme
vemodig dikt om vaar.

Han gik der og længtet mot Syden,
den skinnende, solfyldte dag! –
Og drømte! Og lyttet til lyden
av trækfugles vingeslag.

Han saa sig i tanken vandre
i Tiberens solfyldte by,
han drømte som mange andre
drømme om ære og ry.

Men han gik derhjemme og strævet
paa et litet og støvet kontor,
mens livet derute blev levet
i verden saa skjøn og saa stor.

Han snakket om digterens skute, – – –
og gik for en halvfjøllet en!
– Saa banket en dag paa hans rute
en gammel og grunnrik mæcen.
– – Bekymringer kunde han skyve
til rikmannens velfylde pung.
Mot Syden kunde han flyve
motig og sterk og ung!

II

Forpjusket og vanstelt og blækket

med langt og uredet haar,
han vandret paa dampskibsdækket
en dag i den unge vaar.

Paa vei mot Syden! mot Syden!

i vaarens kraftfulde jag!

Han smiler og lytter til lyden
av stemplernes tunge slag.

Han skal ikke længer være
døgnstrævets bundne træl.

Han længes mot kampe og ære,
og væk fra det hjemlige stel.

Og smilende halvt han mindes
en smudsig, utrivelig pult.

Og halvglemmt – i sjelen findes
noget om kulde og sult.

Han husker det triste kammer, – –
paa bordet en flaske med blæk.

Og hele den daglige jammer,
han husker det træk for træk.

Men nu er det gudskjelov over.

Og øinene skinner av fryd.

Han drømmer derom, naar han sover,
sin eventyrfærd mot syd!

III

Det gik ikke slik som han trodde
med seier fra slag til slag.

Paa digtningens elv han rodde

med kraftløse aaretag.

Og siden han ofte tømte
skuffelsens bedske drik.

Han husker alt som han drømte
som en fjern, vemodig musik.

Han tok ikke længer sigte
paa maal, han ei kunde naa,
skrev smaa og beskedne digte
fra hverdagens klamme graa.

Det lille han evnet at bygge
i løpet av mange aar,
gled ned i glemselens skygge
der ingen berømmelse faar.

Han brøt ikke nye baner,
men gik i de gamle spor.
Til game og livstrette faner
og ei til de nye – han svor.

Han husket de svundne tider,
drømme om ære og ry,
mens dagene langsomt glider
i Tiberens solhvite by.

Han manglet ei viljens fremfærd,
men geniets evige brand!
Og derfor han er paa sin hjemfærd
en bitter og skuffet mand.

Der damper et skib paa sin vei mot nord,
mot landet med graaveir og taake.
Og over kjølvandets furende spor
flakser en ensom maake.

Paa dækket staar en mand og ser, –
– alene – henne ved ripen.
Han synes at mindernes flagrende hær
følger i kjølvandets stripen.

Han stirrer mot mindernes solfyldte land
mens høstdagen slukner og svinder. – –
Han staar der, den triste og ensomme mand,
– alene – med ungdommens minder.

(Hugin, 24. november 1917)

Silhouetter

De hænger paa væggen i stuen,
klippet med møie og flid,
de gulnede silhouetter,
et pust fra en svunden tid.

Der sitter en ensom kvinde,
der i det gamle hus.

Hun sitter og lytter derinde,
til mindernes fjerne sus.

En gammel og visnet kvinde, –
med ren og bestemt profil. – – –

Hun sitter henne ved veggen,
med vemodets bleke smil.

I sommerens lyse nætter,

naar dagen er sluknet hen,
de gulnede silhouetter
vaakner til live igjen.

De glider i menuetten,
den langsomme, sirlige dans,
mens disede skygger følger
i golvets bonede glans.

Herrer med fløiels-frakker
muntre i dansens gaar,
kvinder med hvite nakker
og pudder-drysset i haar.

Ute i havens ganger
blandt sirlige busker og trær,
tripper der lysklædte damer,
som pludrer, – hvisker og ler!
og herrer med kniplingsmanchetter
og brusende kalvekryds. –
Ærværdige silhouetter
møtes i hete kys!

– – –

De hænger paa væggen i stuen
i høstsolens bleke skinn,
de gulnede silhouetter
med mindernes fine spind.
Og nu – er de andre døde,
er smuldret til glemselens støv.
Og nu er visst haven øde
og ribbet for sommerlig løv.

(Hugin, 8. desember 1917)

Middelalder

Der kommer en ridende,
jernklædt mand,
i solens svidende
middags-brand.

Han kommer fra røde
og høstlige heier.
Han rider ad øde,
forlatte veier.

I vanstelte hytter
der stirres bak rutene
efter den lutende
hest og rytter.

Hans panser er rusten,
skrammer av hugg.
Kinden er gusten
i staa[h]jelmens glugg.

Og frem han rider
i dype tanker.
I svundne tider
han kaster anker.

Han husker bitter
paa barndomsaarene,
– *end* brodden sitter
helt dypt i saarene, –
da ingen trodde

han noget magtet,
da længsler grodde
som ingen agtet,

da tanker fløi
paa de brede vinger,
mot kampens støi
og mot blanke kinger,

som hvasst blev skiftet
med tunge slag – –
mot flag som viftet
i stridens jag – – –

Den grimme and
skulde bli en svane,
en motig mand
under ærens fane!

Han gik og drømte
de vilde længsler.
En dag han rømte
fra bom og stengsler.

– – –

Han drog i striden,
fik skrammer, saar.
og slik gik tiden
i nogen aar.

Snart blev hans klinge
en frygtet brand.
Ei én kan svinge
den slik som han.

— — —

Nu drar han hjemad
ad øde veier;
han rider fremad,
er viss paa seier.

Nu skal han hevne
sin barndoms aar,
av bedste evne,
som han formaar.

Mot dystløbs-stevne
han fremad gaar.

II

Formiddagssolens svinende brand
gløder paa kampplassens gulhvite sand
og blinker i blanke kyrasser.
Bakenfor skrankernes stængende rand
vimler der folk fra by og land,
det bølger i mylrende masser!
Kongen og hoffet – samt folk av stand
sitter paa solskjærmende plasser.
Men bakenfor bruser som oprørt vand,
en hujen og hvin fra den menige mand,
et skraal fra de lavere klasser!

— — —

En ridder øver i ro og mag
sin unge fyrrige skimmel.
Og det er turneringens ventede dag!

Det smelder i vaiende vimpler og flag
mot Nordens straalende himmel.

Og hele den ropende vrimmel
venter med spænding paa dystløbets *jag!*

Snart aapnes en skrankes spærende vold,
paa pladsen rider en ung herold,
alvorlig og avmaalt og værdig.

Og alt blir med ett saa forunderlig tyst.
For snarlig begynder den spændende dyst,
hver riddersmand bold er færdig.

— — —

— — —

Den ensomme, knugende hevnlystne mand
rider langs voldenes skyggende rand.
Da ser han – just foran kvindernes plads
en ungdommerlig ridder med staablankt kyrass.
Han snakker og ler – mot to sittende kvinder
den ene har rynkede, furede kinder, –
med alderens tyngde og aarenes spor.
Se, *det* er visst ridderens gamle mor.
Den anden staaer i sin ungdoms vaar,
med blanke øine og gyldent haar!

Og hvergang han ler eller stirrer op,
da ser de med fryd paa hans sterke krop,
beundrende lytter de til hans ord,
hans hjertes dame, hans gamle mor.
Det er hans kampdags den første daap;
men begge kvinder har angstfyldte haap,
at *han* skal vinde, at paa hans lanse

skal hænge seierens laubærkranse.

— — —

Den ensomme ser det. Han fatter alt,
hvert et kjærlig smil, hvert et ord som falt.

— — —

Nu lyder signalet. Han stiller sig op.
I vinden vaier hans hjelmbusks top,
det dirrer i hele hans arrede krop.
Nu er det opreisningens time slaar!
nu vil han hevne sine barndomsaar.
Nu skal det rygtes hvad stort han duer
i hjemmets lave og mørke stuer.
Nu skal han vaage sig ut paa færden,
i hat, alene mot hele verden!

— — —

Han sætter sporen i hestens sider,
og fremad i susende trav han rider.

— — —

Hans motstander – det er den unge mand
som aldrig kan evne at holde stand.
– Men just som den ældre skal støte til,
da ser han i luften et farvespil:
den unge kvinde, den gamle mor,
som ængstelig stirrer, – uten et ord.
De vil bli glade hvis gutten vinder,
ham venter ingen, nei ingen kvinder
med lyse smil og med ømme ord,
som haaber paa ham og paa ham de tror.
– Men kvinder vogter den unges sti!

— — —

Med vilje støter han rett forbi.
Og falder selv for den unges stød
og stuper til jorden som var han død.

— — —

Han fik ei øve sin hevner-færden
i kamp, i trods mot den hele verden.
Han fik ei seier, men fald i stedet,
ti had maa vike for kjærligheden.

(Hugin, 8. desember 1917)

Selvbiografi

Er femten aar.
Strittende staar
mit pragtfulde stive og bustede haar.

Jeg digter og tegner
og blødmene regner.

Som sløjder jeg egner
mig just ikke meget.

En vrimmel av fregner
har ansigtet preget.

Det bør siges tilslut:
En meget beskeden og takkelig gut.

(Vor Klasse, nr. 1 1918)

Vor klasse

Det lakker mot vaar og sommer.

Snart splittes vor klasse ad.

Og ubevisst tankene kommer
paa klassen, – hver pult og hver rad.

Nu er det at minnene flommer
om vore bedrifter og kvad.

«Vor Klasse» skal spenne atter
en minnenes farbare bro.

Av alle de halvglemte skatter
er det vort haap, det skal gro
trods smil, trods spøk og trods latter
den bærer et korn i sin klo.

Det spredes for lekende vinde
i ungdommens sløsende vaar.

Men lægg eder en ting paa sinde:
at det som vi skjødesløst saar,
blir engang et lysende minne
om mange – ja, mange aar.

(Vor Klasse, nr. 1 1918)

Hilsen

Gud naade hver den som har likefrem talt!
hver den som vil rette paa det som er galt.
Han hindres og hemmes. Hans angrep blir kvalt
av denne vor herlige klasse!

Vær hilset vor klasse! Ditt utsyn er trangt
du vet ikke hvad som er rett eller vrangt.
Og alle er sneversynt, – intolerant.
Er dum og umælende masse,

som dilter tålmodig i førernes spor,
som tror blot det samme som lederne tror, –
men hyler man just ikke lenger i kor, –
se da er man langtifra krasse.

Vær hilset vor klasse! Du store vampyr!
som kvæler og kverker hver stakkar som knyr. –
Og ei ser det som at morgenen gryr
med atter en dag for vor klasse.

(Vor Klasse, nr. 3 1918, signert

X)

Lillemor og jeg

Hvor væmmelige alle er, –
nu erter man os mer og mer,
selv hendes *snilde bror*,
han terger os og alltid ler,
og alle vender sig og ser
paa mig og lillemor!

For lillemor gaar klædt i rødt
og hun blir ikke litet stødt
hvis jeg i *milde ord*
har sagt: du gaar for broget klædt.
Nei, livet er nok ikke let
for mig og lillemor.

Jeg ønsker mig en sydhavsø –
med solskinsveir og rolig sjø –
hvor *ingen vilde bor*, –
et stille, palmeskygget sted,

hvor der er nogenlunde fred
for mig og lillemor.

Ja, sydhavsøen har jeg kjær,
der vokser smekre palmetrær
og blomster *stille gror*.

Der slipper du den røde dragt,
der skal du gaa – jeg blir forsagt
du *søte lillemor!*

(Vor Klasse, nr. 3 1918, Signert

Olivarius)

Bjørnsonforbundet

Som ofte sagt: Her blev et mægtig øde
da Ibsen, Bjørnson, Kielland, Lie forlot os.
Faar nogen nu de unge til aa gløde?
Nei, ingen roper ildnende imot os. –
Før var her liv og kampens glød her hjemme
og ingen dødhet: Jubel eller harm!
Da fandtes her saa mangen vældig stemme
som gjorde ungdommen begeistret, varm.

Han sto der forrest – Bjørnson – av dem alle
og netop over kampen han sig glædet,
han lignet gamle, norske sagaskalde
som hugg og kjæmpet mens de sang og kvædet.
For hver en sak han mente stor og ædel
i tanke, tale og i skrift han stred,
og midt i kampens vilde heksekjedel,
i stridens brændpunkt var han altid med.

Det var i denne tid at Ibsens tunge
og mørke dramaer lot alting ramle.
De vakte frifødt jubel hos de fleste unge,
men hat, forargelse hos alle gamle.
Da utkom Kiellands hatske noveletter
som røbet frisind og et aapent blikk.
De traff som hvasse, spidse smaa floretter,
et ikke synlig, men et giftig stikk.

Da følte alle denne ædle spænning –
som altid med de store kampe følger
naar ind mot stridens vilde kok og brænding
kom veltende de høie, steile bølger. –
Og særlig denne kampen præget tiden:
for egne konsuler, for eget flag,
indtil den endelig blev avgjort, striden
i nitten fem, en sollys junidag.

Ja, det er sandt – her blev et mægtig øde
da Ibsen, Bjørnson, Kielland, Lie forlot os.
Og ingen faar os til at fænge, gløde.
Og ingen roper ildnende imot os.
Men denne tid som nu er blot et minde
om svundne dagers vid, geni og aand,
se, denne gyldne tid skal sammenbinde
den norske ungdom med et varigt baand.

(Vor Klasse, nr. 3 1918)

Den sidste kveld – –

Jeg elsker dette stille sus
som vælder om vort sommerhus,
og tier ingensinde;
jeg elsker bækkens muntre sang
det sagte nyn i løvets hang
av kjælnе sommervinde.

II

Jeg elsker denne duft av hø
som stiger fra en nyslaat bø
og drives hit med vinden, –
og denne tunge kløverduft
som bølger i den varme luft
fra marken ned'ved grinden.

III

Hvor hurtig slik en kveld kan gaa,
– snart farves dagen skumringsgraa,
– om litt er solen borte.
Snart staar et kjølig gufs av kveld,
og dagens varmeslørte fjell
blir truende og sorte. –

IV

Jeg sitter taus i kveldens fred
og ser paa solen som gaar ned
saa flammende og blodig.
Den sidste kveld, – den sidste kveld – – –

i skyggen av et nært farvel
det gjør mig saa vemodig ...

(Hugin, 31. august 1918)

Til overlærer Brun

Nu bryter kvelden sagte ind;
de melder sig i Deres sind
de vemodsfulde tanker;
men nu paa denne sene dag
de unge hjerters sterke slag
imot Dem takfyldt banker.

Ja, lykkelig hver en som vet
de unges varme kjærlighet
ei nogengang forlot ham,
det mildner selv de tyngste aar
det gjør hans tanke mindre saar
naar kvelden strømmer mot ham.

Nu er der tid for takkens ord
en tak for stræv i ulændt jord
– i skjær av aftenrøde;
Hvor Deres tanker pløiet spor
der la De ned et frø som gror
og nok vil bære grøde.

Hvor De var mild, hvor De var klok,
– der var en skjelm i øiets krok,
et litet smil om munden;
og denne skjelm og dette smil
det røbet tidt en godslig tvil,

det loddet os til bunden.

Nu er de endt, de lange aar,
men endnu ung og rank De staar
selv nu De trær tilbake.

End venter meget arbeid Dem;
men ofte vil De kalde frem
de svundne, lyse dage ...

Da ser De kjendte ansiktsdrag
fra Deres lange arbeidsdag,
mens læselampen skinner.
Da stiger frem for Deres sind
i lampens lune, varme skin
de lyse, glade minner.

(Hugin, 12. oktober 1918)

Allikevel

Du ser mig ikke der jeg gaar
lett sky, forsagt.

I dine blikke er der haard
og kold foragt.

Skjønt du er stedse kold mot mig
– jeg ser det selv –

Saa maa jeg kredse om din vei.
Allikevel.

For herjer kulden vaarens jord
en kjølig kveld,
dog under mulden blomster gror.
Allikevel.

Jeg alltid kjender vagt en trang

dybt i mig selv:

Gid vi blev venner vi engang.

Allikevel.

Naar vaaren drysser blomster hvitt

paa havens trær

og vinden kysser mildt og blidt

hver knop saa skær –

Jeg tror du smiler mild og øm

imot mig selv.

Men jeg betviler denne drøm.

Allikevel.

(Hugin, høsten 1918, signert

Ambrosius)

Paa lazarettet

En saaret soldats tanker og stemninger

Der kommer nogen stille ind i rummet

de nye saarede blir baaret ind;

men snart er uroen igjen forstummet,

og de dør bort, – de rappe søstres trin.

Men stilheten og freden naar ikke til mit sind.

I disse vaakne, endeløse nætter

jeg lever kampens stunder om igjen,

jeg ser det skarpe glimt av bajonetter,

den vilde nærkamp mellom stride mænd,

og al den sunde ungdom som saaret blir strakt hen.

Jeg var nervøs fra før og litet egnet
for krig og nød, men maatte dra avsted;
og saa, en høstklar dag ved pigtraadhegnet,
da hendte *det* som aldrig gir mig fred.
Det var den første gang jeg støtte nogen ned.

En tysker foran mig – en unggut næsten,
gik kjækt og uforfærdet paa,
og i hans gyldne krøller lekte blæsten,
hans øine var troskyldige og blaa.
Jeg støtte til ham, og han stupte saa.

Jeg vet saa godt at dette samme hænder
med tusinde i alle disse slag.

Allikevel saa er det som jeg kjender
en dunkel anger efter denne dag.
La folk kun tænke: jeg er følsomt svag.

Jeg ligger søvnløs her paa lazarettet
i sykestuens tunge êm,
og gang paa gang har mine tanker lettet
som trækfugle – paa veien *til mit hjem*.
Men vingskutte er de, og naar aldrig frem!

For noget stanser mig i al min tanke –
en røst har klagende for Kain mig kaldt,
for guttens øine, – dødsrædde og blanke,
de mødte mine i den stund han faldt.
Det blik, det stirrer mot mig bebreidende – fra alt.

Aa – disse stumme, frygtelige blikke
som stirrer mot mig ifra fjern og nær –!
Jeg prøver undgaa dem, men kan det ikke,

de findes allesteder hvor jeg er,
og hvad jeg fordum saa, det ser jeg aldrig mer.

(Hugin, høsten 1918)

Høstkveld

Det er i skumringen. Lyset rinder
urolig bort.

En kort og stormende dag forsvinder.

Det mørkner fort.

Men mellem aasryggens sorte stammer

det lyser ind:

ved himmelbranden – langt ute, flammer
et trodsig skin.

Mens alle farver i skumringstimen

blir stemt i moll,

saa lyser endnu den gyldne strimen

saa klar og kold.

Den trodser natten, – den staar alene

som steile sind – –

men ødslig rasler i tørre grene

den skarpe vind.

Det sidste lysskjær dør ut i vesten

bak lave fjeld.

I nakne trætoppe suser blæsten

den sene kveld.

(Hugin, høsten 1918)

Skriftemaalet

Den sene vaarkveld bryter langsomt ind,
bak fjerne høider synker aftensolen.

Men dagens sidste, milde, gyldne skin
naar ind i kirken, – streifer skriftestolen.

Derinde er en kvinde, – blek, forsagt,
skjønt i den unge, lykkelige alder.

Og om den enkle, klædelige dragt
de gyldne solstraaler som kjærtegn falder.

Hun skrifter – med en klar og dæmpet røst
om unge dagers sorgløshet og glæder, –
skjønt bakom vaaren truer der en høst,
hun tar den glæde livet os bereder.

Men av og til hun skotter stjaalent hen
paa presten som en gammel og ærværdig,
og med et nik hun fortsætter igjen,
til hendes skrifte endelig er færdig.

Saa tier hun. Og det blir stilt en stund.
Saa kræmter presten, men han taler ikke.
Han sitter rolig, – ser paa hende kun
med stumt bebreidende og milde blikke.

Han sier endelig: «Det er nok saa
at verdens fristelser kan være mange.
Men vi maa huske: Vi skal engang staa
paa dødens terskel, – skjælvende og bange.

Og det er trist du ikke har forstaatt:
du lever livet paa en kortsynt maate, –
for alt blir ynkelig og tomt og smaatt

mot livets – dødens endeløse gaate.

Ti foran dødens mørke, dumpe gru

der staar vi alle hjelpeløse, svage.

Dog denne tanke, – den kan mildnes nu

men vi maa be, og fremfor alt *forsage*.»

Da sier kvinden: «Vi skal alle dø,

og derfor er vi stundom uvisst bange,

for rundt om livets solbeskinte ø

gaar dødens bølgers skjæbnestrenge sange!

Snart er vort jordlivs korte aar forbi,

men skal vi derfor glæderne forsage?

Nei. La os glæ oss og la livet bli

et gyldent baand av lykkelige dage!

Først naar vor livsdag skumrer mot en kveld

og nær og truende er aftenrøden,

da kan det tilgis at vi tar farvel

med livets glæder, – og ser frem mot døden.

Men bakom dødens avgrundsdype rand,

som mørkner mot os, hemmelig og taaget, –

skal *der* vi finde vore drømmes land?

vi tror, vi haaper det, men vét vi noget?

Og kanskje finder vi bak denne jord

et sted, hvor livets røst er helt forstummet,

et øde, livløst skyggelandskap, hvor

Nirvanas sange suser gjennom rummet.

... Ugjennemtrængelig er dødens slør,

saa kanskje blir et graaveirsliv forgjæves.

Og det er uvisst hvad der venter naar vi *dør*,

men rikt og solfuldt bør vort jordliv leves!»

— — —

Hun slutter, reiser sig og tar farvel,
saa gaar hun hurtig ut av skriftestolen.
Det mørkner ute i den sene kveld,
og det dør bort, det sidste skjær av solen.

(Hugin, høsten 1918, signert

Spero)

L'Angelus

Det skumrer til, og snart er natten inde,
det flate landskap er forlatt og øde.
Men midt paa sletten staar en mand og kvinde
og høster ind den sidste, sene grøde.

Mens dagens lys glir ind i kveldens skygge,
de staar der endnu, – begge slitne, bøiet,
men saa med ett de retter sine rygge
og faar en glad, befriet glans i øiet.

De folder sine arbeidshaarde hænder
og bøier fuld av ydmyghet sit hode
i stille, ensom bøn. Og begge kjender
sig mild og fredfuld omend træt tilmode.

For gjennem kveldens dæmpet violette
og milde luft, der dirrer klokketoner
som bærer bud om hvile for de trætte, –
som bringer fred, og mildner og forsoner.

Og over høstens taakesvøpte enge

gaar mange hjemad, ført av klokkeklangen.

Men disse to blir staaende der længe,

i disig silhouet mot solnedgangen.

(Hugin, høsten 1918, signert

Spero)

Mot kveld

Den er forbi – den lange dag
med solblank luft og kjølig vind,
hvor viddens fjerne høidedrag
stod dirrende i soldis–spind,
hvor spredte fjeldvand blaaret ind
og glitret under solens skin,
hvor al vor græmmelse, vort nag
blev lettet væk ifra vort sind, –
den er forbi – den lange dag.

Og kveldens taake bølger lett
og blaahvit over myr og vand,
mens viddens øde, tause land
blir svøpt i mørket – bløtt og tætt
med skumrings skjær av violett.

De fjerne fjeldes steile rand
staar skarpt og sort i silhouet
mot solnedgangens glød og brand,
mens kveldens taake bølger lett.

I nattens endeløse fred
hvor dagens uro er forbi,
en enslig stjerne lyser ned.

Vi glemmer tid og rum og sted,

det er som tanken gjør sig fri
fra jordens baand og nynner med
i aftensusets melodi,
som er en sang om evighet
i nattens endeløse fred.

(Hugin, 21. desember 1918)

Vaar paa Hop

Den er en dag om vaaren. Solen skinner
og blomsterhvit og duftung hæggen staar,
mens bleke skyer over himlen spinder
sit lette slør. Men midt i denne vaar
der vælder som et sagte sus av minder:
til fjerne tider mine tanker gaar.

II

Jeg tænker paa ham som har ryddet og pløiet
den dypeste fure i aandslivets jord.
Og Bjørnsons skikkelse stiger for øiet
en vaardag paa Hop mens det spirer og gror,
det kraftige hodet er bakoverbøiet
han staar blot og stirrer – taus, uten ord. –

III

Vildheten ser han hvor furuen raker
kroket og trodsig fra aasryggens rand,
stilheten ser han hvor skyernes flaker
speiler sig ned i de solblanke vand.

Arbeidet ser han, – en nyryddet akær
i maidagens solskin – aa, nei for et land!

IV

Eller om kvelden naar nattaaken spænder
utover marken sit blaalige spind,
naar enslige stjerner paa himlen brænder
med vaarnattens bleke og dæmpete skin,
et pust av sagaens drømme han kjender,
og minderne drager igjennem hans sind.

V

Ja, indover sundet med vaarkvelden siger
synernes sælsomme, skiftende hær;
i meislete rytmer vort fædreland stiger
frem for hans øie – fra storskogens træ
til kysten hvor fastlandets fjeldkranser viger
for havet, med veirslaatte holmer og skjær.

VI

Eller han streifer paa skogøde stier,
hvor toppene suser i vaarkveldens vind,
hvor stilheten raader, hvor verdenen tier
hvor slet ingen skumsprøit av havet naar ind,
hvor alle de skiftende vaarmelodier
sænker sig ned i hans sind.

(Hugin, 25. januar 1919)

Mens vi skriver

Alle skriver rundt omkring mig, nogen fører sirlig ind,
andre stirrer ut i luften, søger efter nye gloser –
mens den bleke morgenhimmel med sit klare, gyldne skin
skimtes svakt og kjølig bak de frosne vindusroser.

Mens de skjebnesvangre skriftegn flittig henad siden glir,
mine tanker fjernt fra tyske gloser leker,
saa snart vil dette uberørte, sirlige papir
bli et vildnis av de mange, røde streker!

For altimens jeg skriver, maa jeg stadig skotte hen
til en skikkelse som flittig sitter bøiet; –
men hvor hun er ubarmhjertig, hun vil ikke se igjen –
se! blot hvor de tette vipper skjuler øiet.

Men der findes noget spørgende i det uskyldsklare blik,
og et lyst, forundret klangpræg i din stemme.
Men smilte du mot mig der hvor straalende du gik,
er det noget som jeg hurtig burde glemme.

For du smiler slik til alle. For et ubefæstet sind
er det farlig blot at være i din nærhet.

I en skjebnesvanger snare blir vi alle tryllet ind,
ved dit væsens friske, uberørte skjærhet.

Bortenfor dit hode tegner der sig en profil
med en klassisk linierenhet under haarets mørke knute,
og stundom lyser mot mig hendes selvbevidste smil,
naar hun stirrer helt tilfeldig mot den frosne vindusrute.

Der er som en sydlandsk sommer paa din nætte gyldne hud
og du minder om Kleopatra som hviler,
og som lykkelige streifskudd fra en kjær og snottet gud

kan jeg føle det saa ofte naar du smiler.

Men har i dette lotteri jeg en skygge av gevinst?

Det er noget som jeg meget tidt betviler.

Livet er en evig gaade. Kvinden er det ikke mindst –
og hun skjuler gaadens løsning naar hun smiler.

(Hugin, 9. mars 1919, signert

Prikken)

Heidenröslein

(Frit efter Goethe)

Hvem har set den modne mand

Rosenqvist i første?

Ingen er saa gløgg som han,

tror at han er likemand

med de aller største.

Rosen, rosen, rosenqvist

rosenqvist i første.

Dig jeg vier denne sang,

Rosenqvist i første?

Langsom er din tankegang,

og du har en evig trang

til at reise børste.

Rosen, rosen, rosenqvist

rosenqvist i første.

Uselvstændig maa man si

Rosenqvist i første.

Hvorfor? spør man. Jo fordi

efter ros fra Greve, Lie,

vil han altid tørste.

Rosen, rosen, rosenqvist

Rosenqvist i første.

(Hugin, 9. mars 1919, signert

Prikken)

Romantik

Over park og villa hviler aftentaakens lette flor.

Ind mot bryggen, gjemt i skyggen, sagte, sagte nogen ror.

Aarebladet sænkes lydløst. Som en sky og varsom and
glider baaten gjennom grønsken ind mot stenene i land.

Der hun staar og venter paa ham. Før hun hører aarens takt
fra det fjerne – at han kommer – hennes hjerte har det sagt.

Med et sprang staar han paa bryggen, sterk og smidig, øm og vek,
og han bøier knæ for hende – dronningen i somrens lek.

Av og til en sky har flammet over hendes fine kind,
av og til hans stemme dirret og blev varm som søndenvind.

Av og til – men ikke ofte – glemte hendes haand sig rent
i hans sterke brune næve, hvis en kveld de skiltes sent.

Men om kjærlighet forøvrig var der aldrig sagt et ord,
til den siste svale vendte imot syden hjem fra nord.

Da – da avskeden var kommet – længslen ogsaa vinger fik,
fløi fra hjertet og til munden i et lynsnart øieblik:

Møt mig bare en gang endnu! La mig førend alt er slut
eie dig for mig alene – selv for bare en minut!

Mot det halvt forfaldne rækverk staar hun – hvit i dytblaa nat.

Hendes mørke øine lyser under blekgul schæferhat.

Men paa sterke arme tar han drømmens dronning raskt ombord.

Og i maaneskinnet glir de ut imot den stille fjord.

(Hugin, 29. mars 1919, signert

II Troubadore)

Après nous

Lægg dit øre tæt til marken
hvor den hvite slotsfasade
skimtes svagt igjennem parken
hvor de jublet nyss, – de glade.

Merker du ei buldret, broder,
kanske noget dog du aner?
Bruset av de vrede floder
som sin vei i dypet baner!

Det er tidens flod som bruser,
det er den som undergraver
disse skjønne solskinshaver
der hvor sommervinden suser.

Lystne skrik fra solgte kvinder,
guldmyntsklang som sjæle vinder,
smigerord fra falske læber
stilner, der hvor floden rinder.

Endnu kun du svagt fornemmer
hvor den gjennembryter marken
endnu *naar* det bleke solskin
over trærne i parken.

Plusselig – saa revner jorden
og en verden den begraver –
slottets solhvite fasade
og de skjønne sommerhaver.

(Hugin, 29. mars 1919, signert
II Troubadore)

Fra vaar til høst **(To sonetter)**

I

Nu smelter sneen paa de frosne sletter,
og isen løsner fra den trange fjord,
mens fjerne fugletræk fra syden letter
og drar i solblank luft et flyktig spor.

Og vaaren drysset over løv som spretter
sit lette, friske, lysegrønne flor, –
og fra en vaarblaa himmel solen sætter
sit muntre foraarspræg paa alt som gror.

Den lange dag, den sterke vaarlufft trætter,
men at en fred bak dagens uro bor –
det bleke milde skumringsslør forjætter.

Og fredfuldt strømmer kvelden over jord,
og vaarblødt funkler i de lyse nætter
en gylden stjerne, skjælvende og stor.

II

Nu gulner skogen og luften skinner

i kjølig høstglans, høi og gyldenklar,
og farver knitrer under solblaa tinder. –
En flyktig glød som slukner og bedrar –.

Men naar et evig høstregn ruten blinder
og blæsten tungt i mørke birke tar,
og løvet fyker og naar kvelden spinder
sit mørke over jorden gold og bar,

kan kjærte fortrolige og fjerne minder
om somrens dage synes alt vi har;
i dem vi glædens muntre solstreif finder.

Det er vor drøm at stanse det som svinder.
Og hvorfor svant den sommeren som var?
– Men høstens vilde sus gir intet svar. –

(Hugin, 18. oktober 1919)

Fjeldet

Somren dirrer over vidden i et gyldent eventyr
og de hvite skyer driver over fjeld og vand og myr,
ja, jeg drømmer mig tilbake til et hvitt og bortgjemt telt
der hvor fjeldets lave vier strakte lunt sit sølvgraa felt,
da hver dag var ung og ny
fra det første blanke gry
da vi tumlet ut i solen ifra teltets gode ly –
til de skumringsbleke stjerner
tændtes over øde fjerner,
og en ensom aftensky
svævet gylden over fjeldet og den endeløse fly.

Eller skodden laa omkring os, og regnen faldt og faldt.
Det er fjeldets store tungsind, det tungsindigste av alt.
Ingen muntre farver skinner, ingen himmel blaaner høit
bare regnens fald mot jorden og en heilos saare fløit,
bare sus i tynde straa,
bare himlen lav og graa
som en tung, sørgmodig tanke over fjeldets stilhet laa,
som en sløv, forstummet klage
i de trøstesløse dage, –
til vi lykkelige saa
at en rift i mørke skyer var forjættende og blaa.

Og jeg mindes svundne kvelde – i det fjerne solen sank,
vinden suste, luften kjølnet og ble klar og gyldenblank.
Sommerkvelden skumret hurtig over fly og fjerne fjeld;
i de lune reinsdyrposer krøp vi trætte ind mot kveld.
Sagte sus av viddens vind
smøg sig lett og varlig ind
og det nynnet kjærte fortrolig sine sange i vort sind.
Dette nynn om fjeldets glæder,
om de gammelkjendte steder,
om den drøm som er blit min
under viddens dagblaa himmel, under høie stjerners skin.

(Hugin, 22. november 1919)

Trætten

Er jeg gla i dig igrunden?
Svaret frøs til is om munden.

Alle hjertets bitre nag
slet i länkene, rebelske
efter trættens piskeslag,
haanlo: elske – ikke elske,
for et haarfint selvbedrag!
Lite skiller nu – vær trygg ...
Men med ett – bak dette bittre
tok en ømhet til at sittre,
for jeg saa hvor du var stygg.

Dine øine var forgrætte,
taarer, taarer efter trætte;
slap og sløv din læbe sank
og din næse skinnet blank.

Og det kalle, haarde gufset,
vintertælen,
svandt fra sjælen,
mens du satt der, blek og tufset.

Nu er vaaren varm og klar,
og mitt kyss er siste svar,
og det kysset er mit hjerte
som det skalv i fryd og smerte,
da jeg saa hvor stygg du var.

(Oslo Aftenavis, 11. desember
1926)

Til Christian Sinding på hans 75 års dag

Nu stirrer frysende stjerner mot jorden;

livløse, nakne står vinterens grener

over ditt hus.

Å, men ditt sinn har sitt elskete følge,

vår som du lytter mot, – lovbrudd og mainetter,

solstormes brus!

Gresset hvor lekende småbarn skal tumle sig,

duften av hegg som de unge skal kysses i,

ånder så blidt ...

Våren er rundt oss, om ikke vi skjønner det;

men ettsted har våren sitt levende hjerte,

og det er ditt.

(Tidens Tegn, 12. januar 1931)

Det mot som er barmhjertighet

Så mangt et mot har tendt vår glød,

et ørnebrus, en dåd, en død.

Og ennu vet vi verden blør

av motet som tilintetgjør.

Men ukjent seiler ut fra land

et annet mot i brått og brand,

det mot som i sitt skumgrå spor

har liv som frelses, liv som gror,

det mot som gir, fra storm og nød,

et hjem dets styrke, ild og brød,

det mot hvis dype seire skjer

i korn som grønnes, barn som ler.

Det mot som havet og dets menn
må gi en rådløs tid igjen,
det største som vårt hjerte vet,
det mot som er barmhjertighet.

(Redningsselskapets julehefte,
1932)

Til nordens ungdom

Så sant som vinteren, kald og mørk,
blir sprengt av sjø og blomst og bjørk,
mens seiers–solen flommer, –
har menneskesinnet i sin glød
den samme makt mot frost og død.
Vær hilset, Nordens sommer.

I motløshetens tunge tid
vær dere mot, vær lys, vær strid.
Av dere skal det kreves
at tvil og angst og kuldegrøss
blir sopt en solskinnsdag tilsjøs,
Fei vekk et ord: *forgjeves*.

Hvor innestengt i dette ord
går slekten rundt og vet og tror
at den kan intet makte.
Forgjeves alt ... Bryt fengslets ring,
den døde tro på ingen–ting,
fornekt det og forakt det.

Hvor grusont dømmer dette ord
hver venn av oss i Spanias jord ...

De falnes liv skal leves
i håpet vårt. En motløs dag
vil kvele deres åndedrag.
Da vil de dø, forgjeves.

Håpet er alt. Hvad hjelper jern
hvis ikke håpet er vårt vern.
Selv midt i giftgass-nøden
vil den som engang valgte fri
et verdenshåp å ånde i
ha makt å trosse døden.

Du fjerne jord med rett og fred,
vår kjærlighets, vårt arbeids sted,
med lek av glade unger, –
det er en fremtid som vi vil,
det er den luft som strekker til
en stund for våre lunger.

I sommervindens dype pust
i livets groende august
skal våre faner heves
som viljen gjennom denne tid,
til håpets vakt, til håpets strid,
hvor intet er forgjeves.

(1939. Trykt i *Samlede verker*,
1947.)

På Tingvellir **Til en islandsk venn**

Sammen i sensommerkvelden stod vi på Tingvellirs slette, –
her hvor en havstrand var høyfjell, og måkene skrek over vidden.
Dampen av kokende kilder med skrånende solstråler bak seg,
lyste mot fjellet som svartnet. Men iskallt i sprekkene nær oss
steg vannet, grønklart og rensset av lavaens dødsgolde filter.
Klart mot den kjøligblå himlen stod fjellringen, skogløs og naken,
Skjaldbreidur, Hrafnabjörg, Hengill, i skapelsens ødslige fjernhet.
Alltid når folket hernordfra kommer til fremmede kyster
synes dem selsomt uryddig at blomster og skog har kledd fjellet.
Da må de minnes sitt hjemland, med uslørte, strengere linjer,
slik som en billedhugger helst føler det nakne som sannhet.
Men om de andre fikk veksten, ble fjelløya her skjenket *lyset*, –
havlys som leker med fargen i underfull evig forvandling.
Ofte når flygerne vendte om vinteren tilbake fra sjøen,
stod skyenes bjerger av kobber, fastfrosne, høyt over Esja;
og når vi dro våre skispor i skodden på Vindheimar–jøklen,
falt solen på snøen, og alt var en blussende, isende lyngmark.
Midtsommerskjæret som bryter i lavaens gråsvarte masser,
vekker den størknete gløden til live i flammende frihet.
Lyset kan så eller høste. Kornakre bølger fra steinen,
og fra det fjerne står mot oss en fuglestum aftenskogs blåner,
– inntil igjen er om fjellet en livløshets rolige godhet,
slik som en far er i døden bestandig å finne for sine.
Bortenfor sletten vi stod på, reiste seg Lovbergets bakke,
her hvor for tusen år siden folket kom sammen, med viljen
til å la ånd styre livet mere enn bråsinnets sverdbygg.
Fjellene her har sett visdom og menneskets hat til fornuften.
Nå er her øde, og aldri rir væpnete flokker til tinget.
Nå sitter Altingmenn sammen innendørs inne i byen

(bare med spyd–odd i ordet og bare med blodøks i tanken).
Under elektriske lamper skilles de, Sturlunga–biske.
Men i den grønne augustkveld var småbarn i lek oppi berget.
Har ikke islandske onger en egen og vennesel godhet?
«Brodur minn! Godi minn!» hauket en søster som savnet den minste.
To hadde funnet seg hester, en blakk og en kritthvit, ved elven,
slengte seg oppå og drønnet, salløse, innover vidden.
Sølvkilder sprutet i solen når hovene ramte en vass–pytt.
«Elskan min!» kalte det, til hun holdt armene trygt omkring broren.
Barndom og fred ... I ens hjerte steg det en ømhet for livet,
fra søskenflokket i bakken til havlandets ytterste grender, –
gla for at noen var skånet for ondskapen, volden og nøden.
Dog, – var de utenfor krigen, gikk folkets sinn mot det fjerne,
til hver som kjempet for frihet; og hjelp ga de aldri vår fiende.
Slik følte vi at vi møtte en fred som var ikke forgiftet.
Utenfor krigen – men med i en tusen års krig mot naturen.
Bråttene gliste i tåken med smadrende kraft over båten.
Snøstormen tok i sitt dødsgrep den sau–nærende vidden.
Ildmørjen seg gjennom dalen. Igjen ble en rykende steinmark.
Men folket, glemt i et Ishavs mørketid, bøyet seg ikke.
Slektledd på slektledd sloss her, og verget en utpost for livet,
og deres arrete hender klappet et barnehårs silke.
Mere enn det. Dette folket rakte en gave til verden.
Over en frysende hverdag sprang som en regnbue, ordet.
Veiløst og værhardt var landet, så kunst måtte bæres i sinnet.
(Lerreter krever å skjøttes, og steinstøtter kan ikke fraktes.)
Men der en mann kunne hugge sin isbrodd i skrenten av jøklen,
og der han klarte å drive sin hest i den flommende elven,
kunne den ensomme bringe med seg en verden, i ordet.

Håpløst var ikke livet, når tanke og dåd kunne huskes.
Flere var de på vidden, når fortidens døde var hos dem.
Alltid var følelsens velde, til godt eller ondt, det de søkte.

Vennskap mintes de: barn som i sommerlys lekte i fjæren,
og blodige verget hverandre som fostbrødre fjernt fra sit hjemland.
Kjærlighet: mannen og kvinnen, som ga hverandre sin ungdom,
og sammen gikk, som et kjærtegn, i hvithåret troskap i døden.
Men også det splittedes styrke tok de imot som en rikdom:
sinn som aldri fant hvile, i dragsug av utferd og hjemvé,
hjerter som skulle vært sammen, men alltid ble uforsonte,
i brennede atterå og avmakt, som kalde og kokende kilder;
den vrakedes hat og villskap som bare ble slukket i hevnen.
Og siden: et skyggestilt samliv med ham som hun elsket og drepte.
Kanskje århundreder etter satt de i fjellgårdens øde,
og lyttet, stoltere, over at menneskets liv var så selsomt,
og *de* var også en del av et uutgrundelig mønster.

Selve den frostbitte øya med fjorder og daler og jøkler
fikk som en åndende nærhet av navner fra kvad og fra saga.
Likesom lyset fra havet strøk inn for å omforme steinen,
kom ordet fra menneskets indre. Et fedreland skapt av landet.

Her, midt i hjertet av Island, på Tingvellirs hellige slette,
har folket bygget en gravplass, hvor deres største skal hvile:
de som har etterlatt ordet klarest og sterkest og skjønnest.
Den første av dem er lagt her under det frodige grønnsvær.
Nedenfor gravsirkelen lyser en stripe av fintknuste havskjell.
Men gjennom gresset er skåret et korstegn av sortnende lava.
Natten falt på. Over vidden stor nordlysets flakkende bue,
fra fjell til fjell mellom stjerner, med is-skjær fra høsten i himlen.
Det gikk en flokk unge piker i gruskorset oppe på graven.

Kanhende var det de samme som stod på en solforblåst brygge,
imorges, hundreder av dem, og slet med den blodete fisken,
med gummistøvler til livet og glørete skaut på hodet,
med knallgule oljeforklær og rop gjennom havmåke–skriket.
Nå gikk de sommerlyst kledde i fjellviddens ensomme velde.
De sang. De gikk og var livet, med øynene, munnen og huden,
og håret, frodig av regnblæst, i brus opp fra kraniets strenghet.
Med blodets spill gjennom kroppen ga de sin varme til korset.
De gikk og var sangen over den dødes benbleke stumhet.

II

Men mens jeg tenkte på Island, var tankene dine hos Norge.
Hvor ofte, ned gjennom tiden, har tanken gått dit over havet!
Sagnet forteller at dengang de første landsmenn kom her,
savnet de fossene hjemme; da ledet de innefra vidden,
elven, som stilt fløt mot sjøen, utover stupet ved tinget.
Siden hjalp det mot lengslen, når de fra hesten, langt borte,
så fossens sølvtråd i fjellet, som fjernt i det blånende Sunnfjord.
Men aldri slapp de i sinnet den jorden de måtte dra bort fra,
fordi at friheten veiet mere enn korntunge akre.
Slekt etter slekt måtte seile i trekkfugle–drift over sjøen,
til gjensyn med landet de tapte; forske det, spore dets skjebne.
Klarere så de enn andre, med øynene kjærlighets–bitre.
Og langsomt, hjulpet av fjernhet, steg i en høvdinge–hjerne,
i Ishavets øde vintre et ørnesyn utover Norge ...

Men det var et *annet* Norge tanken din gikk mot i kvelden,
smertens og fengslenes Norge, kampens og frihetens rike –
hvor stridbare sinn står sammen, som bærer og skjær kan i stormen
bli til en havmur som sperrer en fremmed på ferd inn i fjorden.

Smertelig, søkende sa du: «Så ofte jeg tenker på Norge,
på all den storhet og styrke som krigen har skapt, må det slå meg,
hvor grusomt og ondt det høres: at også mit land hadde godt av
å renses i samme ilden og finne sin sjel og sin frelse.»

Sikkert sprang ordene dine opp fra en ydmykhets varme,
men også blant mine landsmenn møter en stundom den tanken,
at krig er noe vi trengte; og hvor dere, tror jeg, har urett.
Den som må lutres ved krigen, får heller gå, ubegrått, under.
Altfor dyr er *den* frelsen, ved myrdete småbarn og gamle.
Krenkende også er tanken: å finne din sjel ved et møte
med råskap som vi forakter, med trampende, blodsmurte klovner.
Det er vår *fiende* som kaller en krig for et styrkende stålbad,
og river freden i sønder, hvert tyvende år, for å renses.

Men har ikke krigen vidnet om menneskets styrke og storhet?
Jo. Hver dag har vi sett det: En sjømann som fra torpedering
går, navnløst, bortover kaien til sin neste bensin-båt,
flygerens klynger som driver fra Kingston House ut i solen;
med *annen* ro skal de kanskje inatt sette kurs over Tyskland,
og som en smertespent bue går motordrønn høyt over Surrey.
Og en må og alltid minnes: den syke i fengslene hjemme.
(Hvor stелtes godt med den syke, da folket vårt rådet i landet.
Lege ble budsendt, og alle måtte gå stille i trappen.
Matbrettet dektes med omhu; sengen ble redd og gjort kjølig.)
Nå blir han sparket fra briksen ut i den regnklamme dagen.
Vokterne hisses av blodsmak, fordi han er syk; han er bytte.
Timevis driver de med ham, inntil han ligger urørlig,
med klærene klistret av søle og blod til den utpinte kroppen.
Rundt dem står åsenes disgrå rolige linjer i regnen.
Så skimter de liv, og smeiser med køllene over hans ansikt.

Dette skal aldri ta ende; for her er et sinn de må bryte.

Hvem vil bebreide soldaten i krig om han oppgir å kjempe,
når skutt er siste patronen, og han er alene med fienden?

Men den som har åndens våpen har ingen håpløshets hvile,
og bøddelslagene faller på håpets blodige nerver,
og overgivelsens time kan ingen feltherre gi ham.

Har ikke krigen skapt storhet! Den skapte den ikke. Den *var* der.

Hva håp ble igjen for verden, for slekten hvis fremtid vi verger,
om storhet skapes ved terror, men dør hvis den lates alene?

Det *var* der, midt i vår hverdag, men stridbare hjerter, og milde,
i sinn hvis vesen var klarhet, i sinn som ble hete ved urett.

De som har kjent og forstått dem, moren og hustruen, lærte
ikke om styrke og storhet, først i en dødslistes smerte.

Vi andre hadde så meget annet å se, enn det gode.

Men alltid var de omkring oss, med rolige ukjente krefter.

Det var *det krenkende* i dem som hvileløst drev dem til kampen.

Krigen skapte den ikke; de skal ikke stanse ved krigen.

I sine levende brødre skal de gå fryktløse til freden.

De som stod sterke mot volden, de hardføre, byggakerstride,
tror seg istand til å tåle den solvarme blæsten av frihet.

De har en styrke å dele, de har en godhet å gi oss,

bare vi fatter vår hverdag med seende, elskende øyne.

Og er ikke *freden* også en tid da folket kan prøves?

Da har vi lov til å huske: at håpløshet alltid hjalp fienden,

håpløshet som i sin glanstid maskerte seg ofte som klokskap,

var vittig blant sine venner og utstrålte hygge ved bordet,

av han er masken blitt flerret, og bak var en sviker mot livet:

Besnærende matematisk var det ham kjært å bevise

i nederlagsmørke dager hvor seiren for oss var umulig.

Nå glir han, lydløst, tilbake, med sekkestri viklet om åren.
Se, hvor det blinker av morild i hjemlandets høstlige fjorder!
Når vi skal prøve å bygge en fremtid med rettferd for alle,
da vil han være tilstede, og hva blir *dennegang* masken?
Men de som ventet i dekning og lyttet til fottrin i trappen,
og de som stirret mot ubåt mens skibene brant over havet,
kan vel, med skjerpete sanser, få funnet hans stripete hjerte.
Og hva er han mot de tusen, hvis eneste liv har vært håpet?

(England, oktober 1943. Trykt
første gang i London-
regjeringens organ *Fram*, 16.
september 1944)

Sjøfolk **(Ufullendt)**

Lik en by av jern på vandring går konvoien over havet,
langsomt flytter seg dens gater i den grå oktoberkveld,
inntil nattens ville mørke brusende begraver byen,
og hvert skib blir til en ensom, hudløs verden for seg selv.

Etsteds forut skal en slagmark blodig veltes opp fra dypet –
De kan bare *vente* på den, fra sin våpenløse vakt, –
de som står mot styrehusets nakne fengselsgrå betongmur,
eller jobber, innestengte, i maskinens dype sjakt.

Hvor det kjente føles spinkelt rundt om bordet i lugaren, –
skottets bilder, lampelyset er til låns en stakket stund.

En av frivakten har bikkjen stukket inn i redningsdrakten.

Alt det liv han ville verge, lever hos ham i en hund.

De har kjent til *andre* netter; ravet blinde av bensinsprøyt

over dekk, hvor flammestormen suste glødende og vill.
Skibet brente, havet brente, mens de svømte under vannet.
Når de måtte opp og puste, tvang de hodet gjennom ild.

De har stivnet i en livbåt, ruggende mot Ishavs–føyket;
akter, som en frosset vilje, grånet skipperen tilrors.
De som følte slutten komme, la seg stundom opp mot ripen,
så de andre skulle klare å få liket utenbords.

De er ikke i vår krigsmakt. De er bare med i krigen.
Lenger enn vi andre har de ført sin harde bitre strid;
de har prøvd å stanse volden, før den stod i grinden hjemme.
Brødre av dem, norske sjøfolk, stupte navnløs ved Madrid.

Som kolossen i konvoien går det norske kokeriet.
Tyve tusen tonn med olje er den frakten som det drar.
Tur på tur har det slept sammen, over havet, gjennom døden,
det som trenges angrepsdagen, når soldaten overtar.

Der kom smellet. Ble de truffet? Ikke de. Men skibet akter.
Så er ubåt–flokkene på dem. Så er krigen der, med ett.
Lysgranater flerrer mørket. Dybdeminer sprenger sjøen.
Som en gaupe etter bytte jager langs dem en korvett.

Derombord vet de hvad hat er. De har ikke lov å stanse,
de må bare gå til angrep, så en natt strøk de forbi
kamerater som i sjøen lå og ropte deres navner;
og i smerten fra det skriket hater de og dreper de.

Men i samme øieblikket som de skimter ubåtskroget
steilende i skum fra dypet, bombeflenget, sønderskutt,
smeller det i kokeriet: firetanken, åttetanken; –
røk og flammer slår fra dekket. Skibet krenger. Det er slutt.

(November 1943. Trykt i den

svenske utgaven av *Friheten*,
1945)

Noter:

Nordahl Griegs *Løse dikt* er lastet ned gratis fra bokselskap.no